Disney

ENCICLOPEDIA

Ediție de LUX

22

Descoperă lumea distrându-te!

Dans, teatru și muzică

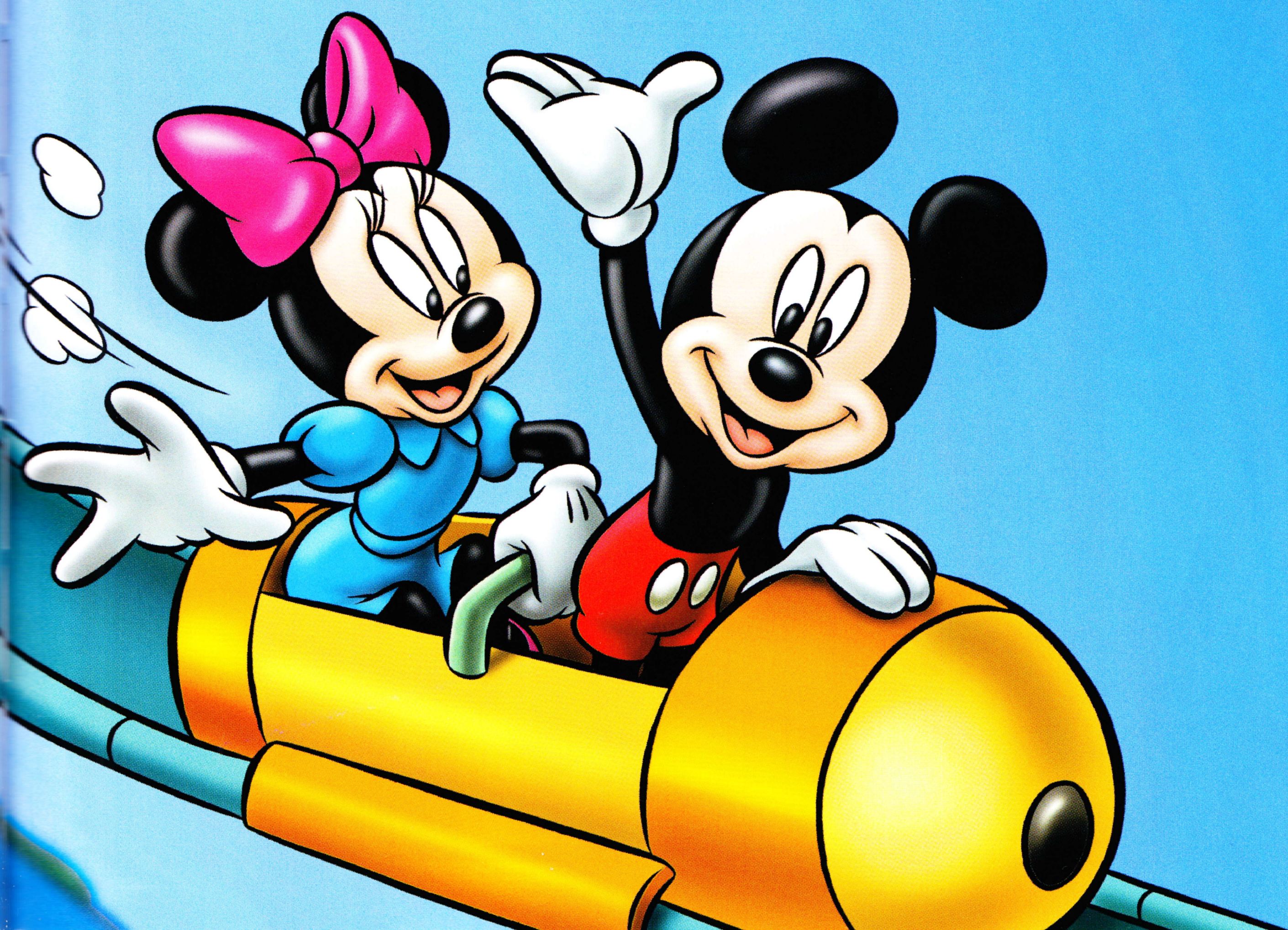
DeAGOSTINI

Disney

ENCICLOPEDIA

Descoperă lumea distrându-te!

Dans, teatru și muzică

Cuprins

INTRODUCERE ÎN

Dans, teatru și muzică

Dintotdeauna, oamenii au cântat, au dansat, au pus în scenă povești adevărate sau inventate. Muzica pop modernă, plină de culoare și ritm, este una dintre cele mai recente exprimări ale creativității umane în acest domeniu.

În multe țări, stilurile de reprezentare, dintre care unele au apărut din rațiuni profund umane, precum rugăciunile către o divinitate sau invocarea ploii, au rămas la fel timp de secole. Aceste reprezentări continuă să fie la fel de emoționante și de plăcute cum erau odinioară.

Istoria dansului

Dansul a făcut parte dintotdeauna din istoria omenirii. În Antichitate, se dansa și se cânta pentru a celebra divinitățile sau marile evenimente, precum o vânătoare norocoasă sau o recoltă bună. În multe culturi, dansul încă mai este important, dar în zilele noastre se practică mai ales pentru divertisment. Unele dansuri au pași proprii; altele, precum cele de discotecă, permit mișcarea liberă.

DANSURI POPULARE

Dansurile populare europene, adesea de grup, făceau parte din sărbătorile religioase sau legate de anotimpuri, fiind dansate de oamenii simpli. În prezent, le amintesc locuitorilor unei țări propria identitate culturală.

Unele dansuri populare *se execută în perechi*

Dansatorii poartă *mărgele și podoabe complicate pe cap*

Dansator din Africa Centrală

Dansatorul bate *din picior*

ÎN RITM DE TOBE

În multe regiuni din Africa, dansurile urmează ritmul tobelor, pentru a celebra recoltele sau sosirea unui personaj important. Dansatorii sunt, de obicei, bărbați.

Dansatori ai unui dans tradițional din Europa de Est

DATE ULUITOARE

★ **Tarantela, faimosul dans popular napolitan, se executa inițial în speranța de a vindeca mușcătura tarantului.**

Dansatorii poartă adesea *costume tradiționale*

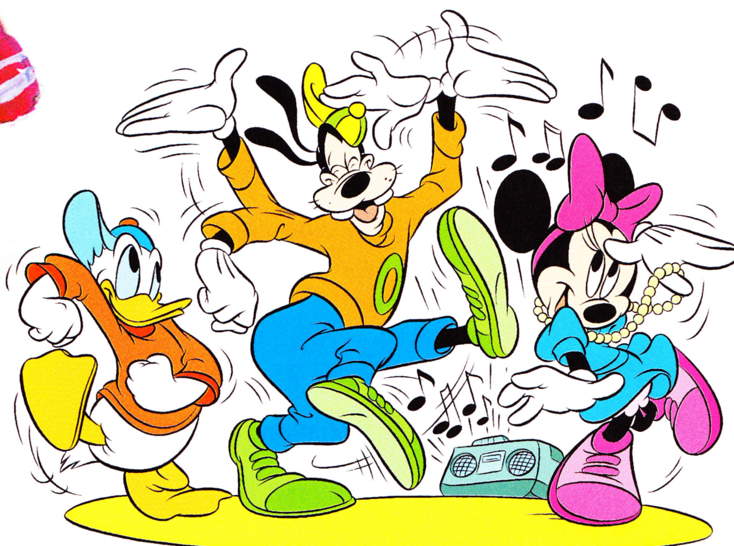
Una dintre perechi *trece, aplecându-se, pe sub bolta formată de brațele celeilalte perechi*

DANSURI RĂZBOINICE

Maori, primii locuitori ai Noii Zeelande, execută un dans războinic special denumit *haka*, în care „războinicii" cântă, își lovesc picioarele și se strâmbă amenințător, pentru a arăta cât de puternici sunt.

Echipa de rugbi a Noii Zeelande a adoptat *haka* și îl execută înainte de fiecare meci.

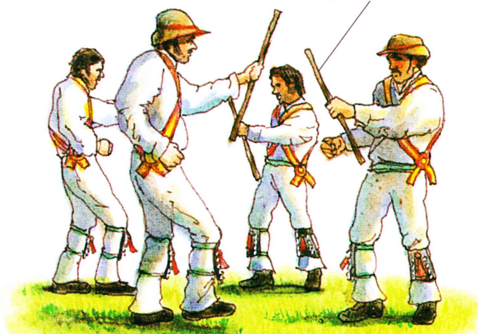

În dansul de discotecă, nu există pași specifici, te poți mișca după cum dorești.

INVOCAREA PRIMĂVERII

Dansul Morris este un dans popular englezesc, practicat la sărbătorile populare. Dansul avea loc în fiecare primăvară, invocând prosperitatea anului ce avea să vină. Dansatorii făceau mai multe salturi și băteau pământul cu bețele pentru a trezi noul anotimp la viață.

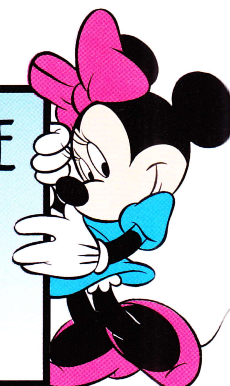
Dansatorii își lovesc *bețele unul de celălalt*

Dansatori de Morris

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
POPOARELE LUMII: p. 31

Drama dansantă

Dansul și interpretarea sunt adesea strict legate între ele, și multe dansuri spun o poveste. În India, de exemplu, ele prezintă legende ale religiei hinduse. În acest gen de spectacole, denumit „dramă dansantă”, actorii, acompaniați de muzică și cântec, interpretează o istorie prin dans și mimică, un tip de interpretare ce folosește expresii diferite ale feței și mișcări ale corpului în locul cuvintelor, pentru a reprezenta acțiuni și sentimente.

DATE ULUITOARE

★ O reprezentare Bharata Natyam poate dura și patru ore: destul de mult pentru un singur dansator!

Coifurile de *pe cap, foarte elaborate, sunt adesea decorate cu aur și pietre prețioase*

Costumele sunt făcute *din materiale prețioase brodate*

Dansatori thailandezi de Khon

UN DANS RELIGIOS

Bharata Natyam este forma actualizată a unui vechi dans hindus, Cathir, care era dansat în temple. Provine din India și este executat în mod normal de un singur dansator. Ca și alte dansuri indiene tradiționale, folosește expresii și anumite poziții ale mâinilor, fiecare cu semnificația ei.

Această poziție a *mâinilor reprezintă o „femeie spionând de după o perdea sau de după un voal”*

Dansatoare de Bharata Natyam

DANSATORII DE KHON

Khon este o dramă dansantă thailandeză. Actorii interpretează dansând și mimând pe ritmul unui refren repetitiv al unui cântăreț, totul însoțit de muzică. Unii interpreți poartă măști. Primul Khon a fost probabil dansat pentru regele Siamului, cu aproximativ 700 de ani în urmă.

DANS ABORIGEN

Aborigenii, care trăiesc în Australia de mii de ani, au creat multe drame dansante. Ele constituie o parte importantă a ceremoniilor lor, iar copiii le învață de la vârste fragede.

Cu ocazia dansurilor, aborigenii își pictează corpul.

Măștile sunt purtate numai *de personajele care nu sunt oameni sau divinități*

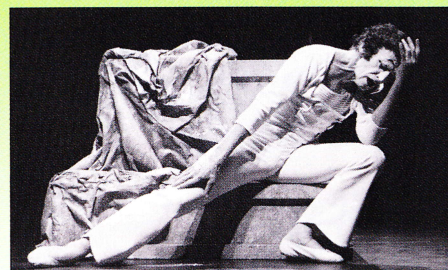
Dansatorii se mișcă *prin alunecare*

Dansatorii își mișcă *picioarele încet, cu atenție*

MARCEL MARCEAU

Persoanele care interpretează mimând se numesc „mimi". Unul dintre cei mai faimoşi mimi moderni este Marcel Marceau, un artist francez care a inventat, în 1947, un personaj cu faţa vopsită în alb, pe nume Bip.

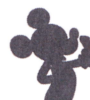
Marceau, în rolul lui Bip

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

POPOARELE LUMII: p. 55
COMUNICAȚIILE: pp. 14-15

Kathakali

Kathakali este o dramă spectaculoasă care se dansează în sudul Indiei, născută în secolul al XVI-lea și extrem de populară chiar și astăzi. În timpul reprezentațiilor, cântăreții povestesc istorii din legendele hinduse, în timp ce dansatorii le interpretează, folosind limbajul special al dansului. Kathakali este dansat de bărbați noaptea, în curtea unui templu.

DATE ULUITOARE

★ Dansatorii de Kathakali trebuie să știe să-și controleze foarte bine mușchii feței. Cei mai buni sunt atât de pricepuți încât reușesc să râdă doar cu o jumătate a feței.

COSTUME DE VIS

Dansatorii de Kathakali poartă fuste largi și mai multe straturi de bluze, toate deschise la spate, pentru ca actorii încălziți să se poată răcori între două dansuri. Deschiderile nu sunt vizibile spectatorilor, deoarece actorii nu stau niciodată cu spatele la public.

Coifurile grele din lemn *sunt decorate cu aur, bijuterii și broderii*

Sub fiecare pleoapă este pusă *o sămânță de vânătă, pentru ca ochii să se înroșească*

Ochii roșii atrag *atenția asupra expresiei de pe fața dansatorului*

Unghiile false subliniează *mișcările mâinilor*

Dansatori de Kathakali

Clopoțeii de *la glezne subliniază mișcările picioarelor*

O LUNGĂ PREGĂTIRE

Pregătirea unui spectacol poate dura ore. Mai întâi, actorii își vopsesc fața, apoi le sunt lipite câteva foi de hârtie de orez, pentru a finisa lucrarea. La final, pe capul dansatorului este fixat un coif înalt.

O mască din foaie de orez subțire se lipește pe față cu o pastă densă de orez.

Pe cap se pune un coif cu structură din lemn.

PERSONAJE COLORATE

Dansatorii de Kathakali poartă un machiaj puternic, asemănător unei măști, ale cărui culori și desene au semnificații precise. Verdele înseamnă bunătate, roșul curaj și mândrie, albul purtitate, iar negrul este simbolul răului și al ferocității.

Răul este reprezentat de un personaj cu machiaj întunecat sau negru.

În Kathakali, Maimuța este un personaj important, foarte puternic.

Personajele feminine au fața pictată într-o culoare gălbui-roșiatică.

MÂINI CARE VORBESC

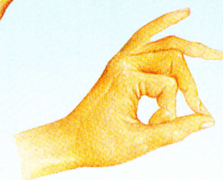
Dansatorii de Kathakali folosesc sute de poziţii ale mâinilor, fiecare cu semnificaţie precisă. Unghiile false argintii sunt menite să atragă atenţia asupra gesturilor.

Tripateka **poate reprezenta o coroană, un copac sau o lampă.**

Padmakosa **poate însemna floare de lotus sau vas.**

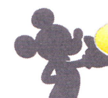

Bhramara **reprezintă o albină, o aripă sau o pasăre.**

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
COMUNICAȚIILE: **p. 19**

Baletul

Baletul, apărut în Europa în urmă cu peste 400 de ani, este o îmbinare de mișcări grațioase, muzică suavă, costume, mimică și scenografie. Inițial, în afară de dans, includea și cântec și interpretare, iar actorii purtau pantofi cu tocuri. Mai târziu, acum aproximativ două secole, balerinii au început să poarte pantofi de dans plați și moi, cu vârful întărit.

DRAGOSTEA PENTRU O LEBĂDĂ

În faimosul balet *Lacul Lebedelor*, un prinț se îndrăgostește de o prințesă care a fost transformată în lebădă, dar, într-o noapte, este înșelat să se căsătorească cu altă fată. El și prințesa lebădă se îneacă într-un lac pentru a putea rămâne pentru totdeauna împreună.

Scenă din *Lacul Lebedelor*

CINCI POZIȚII

Aproape toți pașii de balet încep și se termină cu una dintre cele cinci poziții, care au fost stabilite pentru prima dată de coregraful francez Pierre Beauchamps. Coregraful este cel care creează un balet sau o reprezentație de dans, elaborând pașii și mișcările în ritmul muzicii.

DATE ULUITOARE

★ **În *Lacul Lebedelor*, balerina protagonistă execută 32 de piruete (rotații complete) fără să se oprească. Se menține în echilibru pe un picior, iar cu celălalt împinge.**

UN BALET PENTRU TELEVIZIUNE

Uneori, baletul poate fi creat pentru televiziune, în loc de scenă, cum este cazul *Poveștilor domnișoarei Beatrix Potter*, unde balerinii poartă măști uriașe, pentru a semăna cu șoriceii, broscuțele și purcelușii.

Domnul Jeremy Fisher, un personaj din *Poveștile domnișoarei Beatrix Potter*

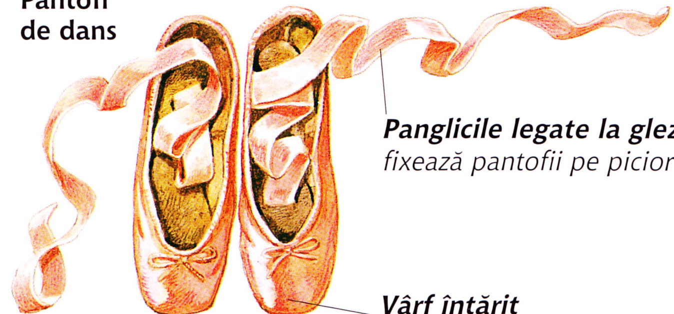

Stilul dansului modern este mai liber decât cel din baletul clasic.

DANSUL MODERN

La începutul secolului al XX-lea, unii dansatori au refuzat baletul clasic, dând naștere unui dans mai puțin formal, denumit „dans modern", care, în loc să povestească o istorie, încearcă adesea să exprime o stare sufletească, un sentiment sau o idee.

PE POANTE

Balerinele se încalță cu opincuțe cu vârful întărit, pentru a putea dansa *en pointe*, adică pe vârful picioarelor, fără să le doară.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: p. 45
POPOARELE LUMII: pp. 28-29

Dansurile de societate

Dansurile de societate sunt executate în general de perechi: bărbatul și femeia se țin în brațe, în timp ce se mișcă în ritmul muzicii, cu pași energici în cazul dansurilor rapide, sau grațioși, în cele lente. Aproape toate dansurile de acum au fost inventate în secolele al XIX-lea și al XX-lea. La început, erau atracția serbărilor și a adunărilor, dar în prezent au ajuns să fie executate și la concursuri de dans.

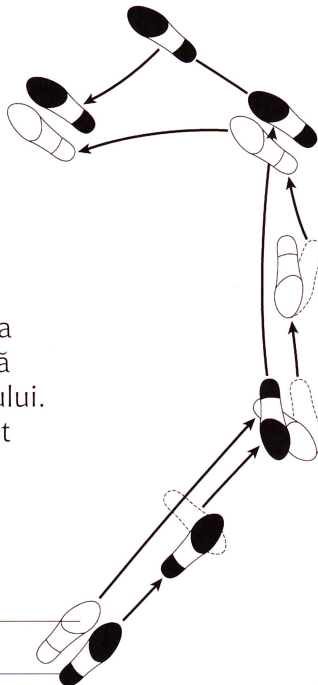
Femeia este condusă de *bărbat pentru a se roti în sala de dans*

Mâna stângă a bărbatului *ține mâna dreaptă a însoțitoarei sale*

Bărbatul ține mâna *dreaptă pe partea de jos a spatelui însoțitoarei*

Pereche de dansatori de vals

Perechea trebuie să *danseze cu pași sincronizați*

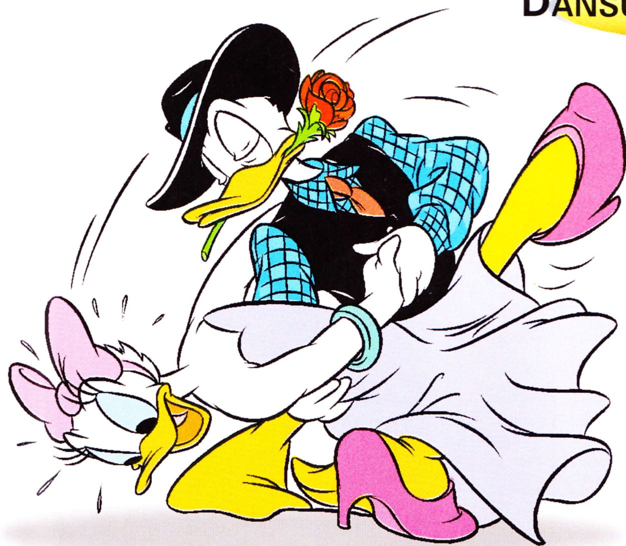
Schemă ilustrativă a pașilor bărbatului la vals

PRIMII PAȘI

Manualele de dans prezintă adesea desene ce ilustrează cum trebuie să se miște picioarele în timpul dansului. Pașii bărbatului și cei ai femeii sunt desenați separat, pentru a se evita posibilele confuzii.

ROTIRI ȘI PIRUETE

Valsul este un dans elegant de origine austriacă, devenit popular în secolul al XIX-lea. La început, ideea de a vedea un bărbat și o femeie dansând atât de apropiați a scandalizat.

UN DANS ARGENTINIAN

Tangoul este un dans presărat atât cu pași lenți, cât și rapizi, cu mișcări bruște. Născut în cartierele din Buenos Aires, în Argentina, unde era rezervat doar bărbaților, în prezent a devenit unul dintre dansurile sud-americane cele mai populare din întreaga lume.

***Mișcările exagerate sunt** o parte esențială a tangoului*

Pereche de dansatori de tangou

Un toreador, în timp ce rotește capa în fața taurului.

DIN ARENĂ ÎN SALA DE DANS

Paso-doble este un dans spaniol în care mișcările bărbatului le imită pe cele ale toreadorului în arenă, în timp ce femeia reprezintă capa pe care toreadorul o rotește.

Pereche de dansatori de paso-doble

DATE ULUITOARE

★ Inventatorul patinelor cu rotile, James L. Plympton, a hotărât să prezinte noua sa invenție folosindu-le într-o sală de dans, în timp ce cânta la vioară, dar nu a reușit să se oprească și a nimerit într-o oglindă din spatele sălii.

SALA DE DANS

Până în anii 1940, erau la modă serbările dansante denumite baluri, care în general se organizau în săli de dans uriașe. Pereții erau acoperiți cu oglinzi, în care dansatorii se puteau vedea dansând.

Sălile de dans erau locuri elegante în care se adunau multe persoane pentru a dansa.

***Fiecare pas trebuie să** fie cât mai grațios*

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 48-49

Marionete şi fantoşe

Spectacolele cu păpuşi datează din vremuri îndepărtate, unele resturi de păpuşi fiind descoperite chiar şi în mormintele antice indiene, greceşti şi egiptene.

Fantoşele se manevrează cu mâna introdusă sub hainele lor, în timp ce altele pot fi mişcate de jos, cu bastonaşe; marionetele, în schimb, se mişcă datorită firelor manevrate de sus. „Pupi", păpuşile siciliene, marionete cu armură strălucitoare, reprezintă cavalerii lui Carol cel Mare în lupta împotriva maurilor.

***Un spectacol* Wayang Kulit** *este o piesă de teatru de păpuşi şi poate aduce în scenă chiar şi 50 de personaje*

Spectacol *Wayang Kulit*, în Indonezia

TEATRUL DE UMBRE

În *Wayang Kulit*, păpuşile sunt mişcate în spatele unei pânze, pe care sunt proiectate umbrele lor. Publicul feminin stă în faţa pânzei şi priveşte umbrele, iar cel masculin stă în spate şi observă păpuşile direct.

Vă puteţi juca cu tipuri diferite de păpuşi.

Semi-fantoşă

Marionetă

Fantoşă

O lampă cu ulei sau electrică proiectează lumină pe ecran

Păpușile sunt figuri plate, făcute din piele

Femeile stau în fața pânzei, bărbații în spate

Dalang *(păpușarul)* cântă și povestește în timp ce manevrează păpușa

Muzicienii cântă la instrumente precum tobele și gongul

PUNCH ȘI JUDY

Domnul Punch este o păpușă engleză faimoasă, care a apărut pentru prima dată la sfârșitul secolului al XVII-lea și a devenit populară în spectacolele de stradă. Reprezentările se desfășoară într-un cort mic, unde păpușarul este ascuns publicului.

Domnul Punch și soția, Judy

PĂPUȘI JAPONEZE

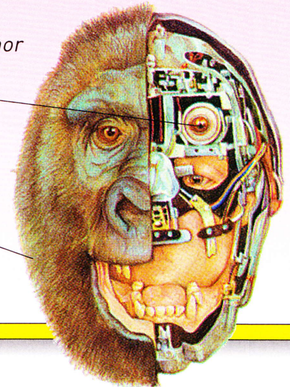
Bunraku japoneze variază în înălțime, de la 0,7 metri până la 1,2 metri sau mai mult, și pot executa tot atâtea mișcări câte le trebuie păpușarilor pentru a le manevra; de obicei este nevoie de trei păpușari pentru o *bunraku*. Aceștia sunt îmbrăcați în negru, iar publicul îi poate vedea: cel mai important mișcă brațul drept și capul păpușii. Unul sau mai mulți cântăreți stau pe margine și spun povestea.

Păpușile *Bunraku* pot mișca ochii, gura, mâinile și chiar degetele.

PĂPUŞI ELECTRONICE

În prezent, în filme se folosesc adesea păpuşi de dimensiune naturală, prevăzute cu dispozitive electronice. Un actor îşi pune costumul de păpuşi şi îi controlează mişcările corpului, în timp ce expresia feţei este telecomandată.

Fața păpușii se mișcă datorită unor dispozitive electronice cu telecomandă

Dispozitivele sunt ascunse de un strat de piele sau blană falsă

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ȘTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: pp. 14-15

Teatrul în Grecia Antică

Acum aproximativ 2 500 de ani, grecii antici au scris drame emoționante. Mii de persoane se adunau în amfiteatrele semicirculare pentru a le vedea reprezentate pe scenă, iar cele mai bune erau premiate. Dramaturgii greci au fost primii care au creat personaje ce dialogau între ele. Pe lângă actorii principali, exista un cor format din actori care cântau, dansau și comentau ceea ce se întâmpla pe scenă.

DATE ULUITOARE

★ Grecii foloseau efecte speciale în teatru: actorii care jucau roluri de zei erau urcați pe scenă cu mașinării speciale, ca și cum aceștia ar fi venit în zbor.

TRAGEDII ȘI COMEDII

În Grecia existau două tipuri de spectacole de teatru: tragedia și comedia. Majoritatea tragediilor grecești se inspira din mituri și, deseori, provoca în rândul publicului groază, oroare sau milă. Comediile erau vesele și simple, ridiculizând adesea personaje cunoscute.

Clădirea din spatele scenei *se numea* skene *sau* scena

Skene ***era folosită pe post*** *de cabină de schimb și machiaj pentru actori, dar și ca decor pentru scenă*

Reprezentație a unei drame grecești într-un teatru

Corul interpreta *într-o zonă denumită orchestră*

Desenele de pe mâneci *făceau mișcările mai vizibile pentru public*

TEATRELE GRECEȘTI

Primele teatre din Grecia au fost construite în urmă cu aproximativ 2 300 de ani. Erau în formă de semicerc, neacoperite, având rândurile cu locurile pentru public dispuse pe terasele naturale ale unui deal, pe care de obicei se construia teatrul. Ruinele unora dintre ele sunt încă vizibile în prezent.

Teatrul din vechea cetate grecească Efes, în Turcia de azi

Gladiatori romani

Gladiatorul cu plasă folosea o plasă și un trident

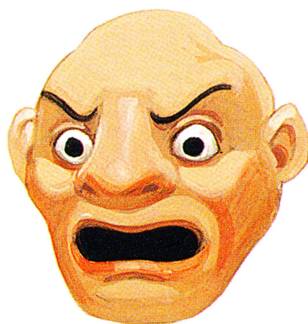
Gladiatorul din Sannio lupta înarmat cu o spadă și cu scut

SPECTACOLE PLINE DE CRUZIME

Romanii au construit amfiteatre, clădiri circulare, dintre care cel mai celebru este Coloseumul din Roma. În general, spectacolele violente, precum luptele între gladiatori, la care asistau mulţimi de până la 50 000 de persoane, erau preferate în detrimentul dramelor.

MĂȘTILE

Toate personajele din teatrul Greciei Antice erau interpretate de bărbați, chiar și cele feminine, și fiecare actor juca mai multe roluri, purtând măști diferite, astfel încât spectatorii să înțeleagă ce personaj interpretează.

Masca unui personaj dintr-o comedie

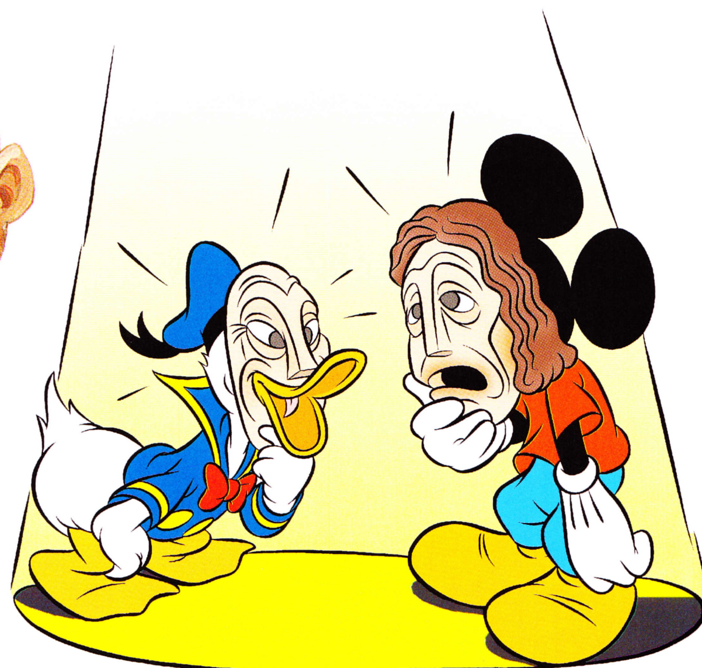
Măștile grecești *erau făcute din pânză de in îmbibată cu adeziv*

Masca acoperea *întreaga față*

Masca unui personaj dintr-o tragedie

Locuri pentru *public*

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
LOCURI CELEBRE: p. 37
ISTORIA OMULUI: pp. 20-21

Teatrul în procesiuni

În secolele al XV-lea și al XVI-lea, pentru a celebra sărbătorile creștine, multe orașe din Europa organizau spectacole bazate pe istorii din Biblie. Spectacolele erau jucate pe niște scene mobile trase prin întreg orașul și implicau sute de actori. Fiecare scenă reprezenta un moment al poveștii, iar oamenii puteau urmări acțiunile consecutiv, pe măsură ce procesiunea se mișca. Și în zilele noastre, la diferite sărbători religioase, se organizează în toată lumea spectacole de stradă și procesiuni pline de culoare.

CARE ALEGORICE

După prezentarea unei scene din Biblie, actorii dintr-un car coborau pentru a lăsa să vină următorul, pregătit pentru o altă scenă. Actorii erau adesea meșteșugari locali care dădeau dovadă de îndemânare.

Spectacolul se putea *urmări de la fereastra casei*

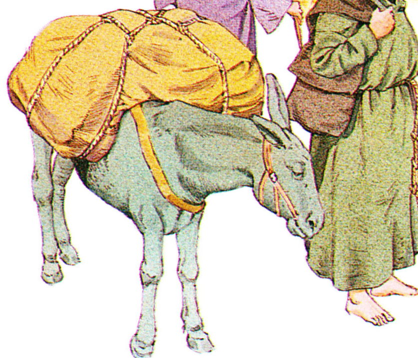
Fiecare car era *decorat pentru scena care se reprezenta*

Carul cu Arca *lui Noe*

Macara de teatru *pentru a ridica un actor pe scenă*

Secțiunea unui teatru

MAGIA SCENEI

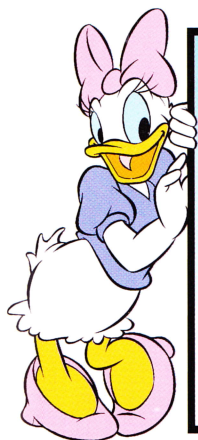
În reprezentările sacre, actorii ascundeau sub scena construită pe car mașinile care foloseau la crearea efectelor speciale, precum coborârea unui înger din cer.

MULȚIMI DE SPECTATORI

Reprezentările sacre din Europa atrăgeau foarte mulți oameni. Erau spectacole populare, deoarece actorii nu vorbeau în latină, limba oficială a Bisericii Catolice, ci în limba de zi cu zi.

DATE ULUITOARE

★ În 1633, la Oberammergau, în Germania, a început o epidemie de ciumă. În anul următor, după încetarea epidemiei, supraviețuitorii au hotărât, drept mulțumire, să organizeze un spectacol religios la fiecare zece ani; această tradiție se păstrează și în prezent.

Cântăreți mascați la Veneția

CARNAVALUL DE LA VENEŢIA

În săptămâna de dinaintea începerii Postului Paştelui, Veneţia este animată de grupuri vesele de persoane costumate, care îşi dau întâlnire în Piaţa San Marco, pentru marea defilare.

CARNAVALUL

Și în zilele noastre, în întreaga lume au loc defilări de care decorate. În Brazilia, de exemplu, pentru Carnaval, care are loc cu aproximativ două luni înainte de Paște, lumea defilează pe străzi cântând și dansând.

Carnavalul de la Rio de Janeiro (Brazilia) durează cinci zile întregi.

Caii trăgeau carele *de-a lungul străzilor aglomerate*

Spectatori care observă scena *Arca lui Noe*

Întregul oraș mergea *să vadă spectacolul*

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

POPOARELE LUMII: p. 51

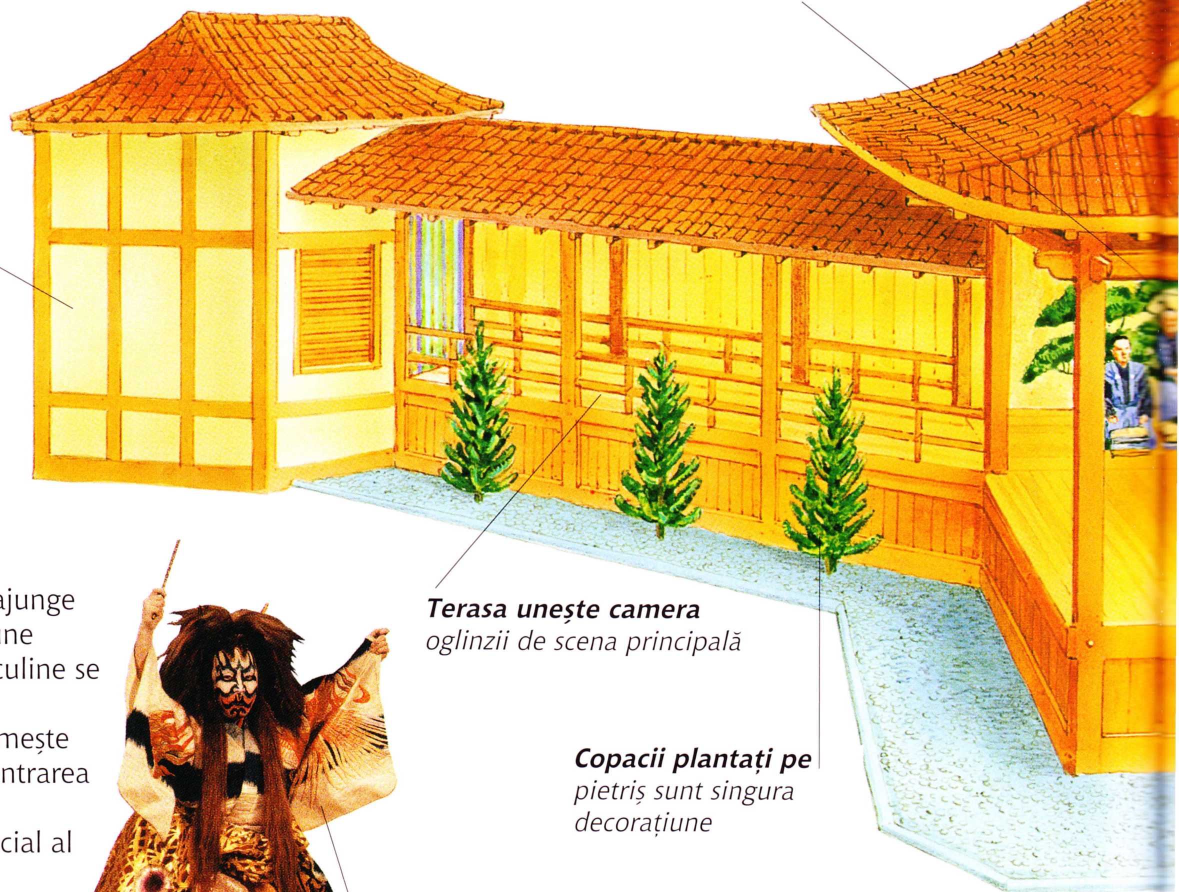
Teatrul japonez

Japonezii sunt celebri pentru două tipuri de reprezentații teatrale, *noh* și *kabuki*. *Noh* este un dans teatral serios, reprezentat pe o scenă de obicei goală. Apărut în secolul al XIV-lea și interpretat inițial de călugării templelor budiste, este în prezent jucat de actori profesioniști. *Kabuki* a apărut în secolul al XVII-lea, este mai puțin solicitant decât *noh* și conține dansuri, scene comice, lupte energice și scenografii minunate.

POEZIA ÎN MIȘCARE

Teatrul *noh* necesită o scenă specială, cu două zone de interpretare: o scenă principală și o terasă ce o unește pe aceasta de camera oglinzii. Multe reprezentații *noh* povestesc istorisiri budiste, iar o parte din text este în versuri, fiind cântată de actori.

Pinii pictați amintesc epoca *în care spectacolele erau prezentate în aer liber*

Camera oglinzii, unde *actorii probează costumele înainte de a intra pe scenă*

Terasa unește camera *oglinzii de scena principală*

Copacii plantați pe *pietriș sunt singura decorațiune*

Teatru *noh* tradițional

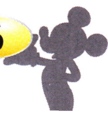
KABUKI MIE

Când o reprezentație *kabuki* ajunge la un moment de mare tensiune emoțională, personajele masculine se blochează într-o poziție surprinzătoare. Aceasta se numește *mie* („poză") și ajută la concentrarea atenției asupra sentimentelor personajului în acel punct crucial al istoriei.

Actorul interpretează *rolul mândrului leu*

Actor *kabuki*

UN STIL ESENŢIAL

Atât *noh*, cât şi *kabuki* folosesc puţine obiecte, dar le valorifică la maximum. În *kabuki*, de exemplu, un evantai poate reprezenta multe lucruri: o spadă, beţişoare pentru mâncat sau frunzele care cad.

Un evantai *kabuki* colorat

Ușă glisantă prin care *asistenții de scenă și corul intră pe scenă*

Scena principală

Corul stă în două rânduri, *în lateralul scenei*

Măștile *noh* sunt sculptate în lemn și apoi pictate.

MĂȘTI SIMPLE

Stilul de interpretare al actorilor *noh* este solemn și formal, mișcările le sunt lente și precise. Actorii care interpretează femei, tineri, bătrâni, animale, zei sau demoni poartă măști. Cei fără mască joacă roluri de adulți.

DATE ULUITOARE

★ **Teatrele japoneze au fost primele cu scene rotitoare, părțile lor mobile fiind manevrate de asistenți de scenă.**

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
PICTURI ŞI SCULPTURI: pp. 42-43

Teatrul elisabetan

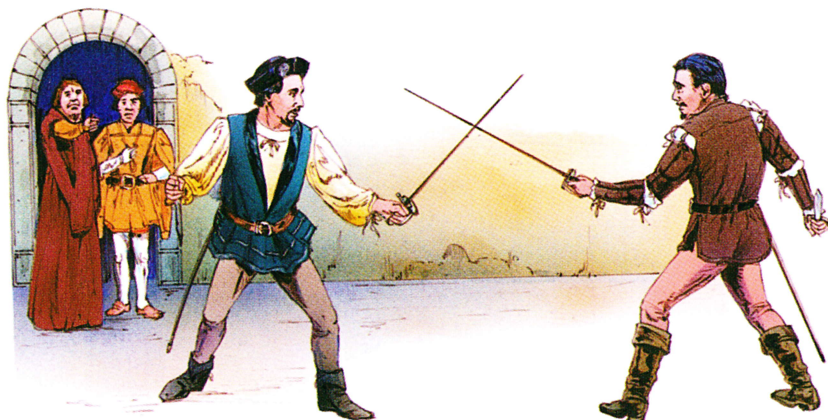

William Shakespeare

În 1576, în timpul domniei reginei Elisabeta I, s-a construit la Londra un uriaș teatru din lemn, în formă circulară, astfel încât majoritatea spectatorilor să poată sta în jurul scenei: a avut un asemenea succes încât în apropiere s-au construit și altele similare. Unul dintre acestea, denumit Globe, a pus în scenă piesele lui William Shakespeare, autor de drame istorice, tragedii, comedii, opere în versuri și sonete.

UN DRAMATURG CELEBRU

Pe lângă activitatea de dramaturg, William Shakespeare (1564 -1616) a făcut actorie și a scris poezie. Unele personaje din operele sale (de obicei scrise în versuri) sunt deseori „singure" și țin monologuri, în care expun publicului propriile gânduri.

Hamlet (la stânga) se duelează cu Laertes

UN TEATRU DE ACȚIUNE

Dramele lui Shakespeare sunt bogate în acțiune și sentimente. În *Hamlet*, de exemplu, protagonistul se întâlnește cu fantoma tatălui său, supraviețuiește unui atac al piraților, comite o crimă și, în sfârșit, se luptă într-un emoționant duel cu adversarul său, Laertes, care, înarmat cu o spadă otrăvită, îl rănește mortal.

ADAPTĂRILE LUI SHAKESPEARE

Operele lui Shakespeare au fost traduse în diferite limbi şi reprezentate în întreaga lume. Unele au inspirat filme, altele – opere lirice sau musicaluri.

O scenă din versiunea cinematografică a lui *Henric al V-lea*

Scenă

Actori

Reprezentație
la teatrul Globe

Persoanele în picioare *(în fața scenei) erau adesea gălăgioase*

GLOBE, IERI

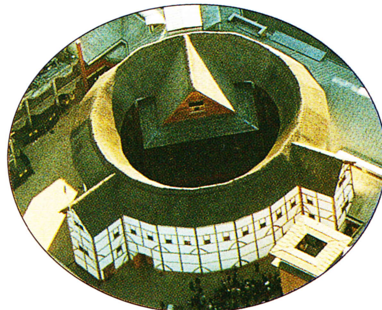
Multe dintre operele lui Shakespeare au fost reprezentate la Globe, un teatru care putea adăposti circa 3 000 de spectatori. Cei care-și puteau permite, stăteau în părțile laterale ale teatrului, iar ceilalți stăteau în picioare, în jurul scenei.

DATE ULUITOARE

★ **În 1613, scânteia unui tun a aprins acoperișul de paie al teatrului Globe: construcția a ars în două ore. În 1614, era deja funcțional, fiind complet refăcut.**

GLOBE, ASTĂZI

În 1997, s-a inaugurat la Londra un nou Globe, construit în stilul celui original, cu aceleași materiale și tehnici. În vremea lui Shakespeare, spectatorii, dacă nu erau mulțumiți, aruncau cu mâncare în actori, în timp ce publicul din zilele noastre este mai educat.

Vedere aeriană a noului Globe

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: pp. 42-43

Teatre acoperite

Primele teatre acoperite au fost construite în Italia la sfârşitul secolului al XVI-lea. Pentru prima dată se puteau folosi decoruri care se schimbau la fiecare scenă. Primele teatre acoperite erau cu pânza din spate şi cea laterală pictate, decorul fiind în jurul scenei. Teatre de acest tip există şi în prezent, dar majoritatea au decoruri ce se pot schimba la fiecare reprezentaţie.

DATE ULUITOARE

★ Înainte de răspândirea electricităţii, multe teatre luau foc din cauza lumânărilor.

CA ÎNTR-UN TABLOU

Primele scene cu decor pictat erau iluminate de lumânări suspendate în candelabre sau aşezate în faţa scenei. Aceasta era uşor ridicată, pentru a da senzaţia de adâncime.

Arcada din spatele *scenei*

Cortina din spate se *coboară când trebuie schimbat decorul*

Lojele din lateralul *scenei sunt rezervate spectatorilor celor mai înstăriţi*

Luminile din faţa *scenei se numesc luminile rampei*

Spectatorii stau *pe rânduri*

Scena cu *fundal pictat*

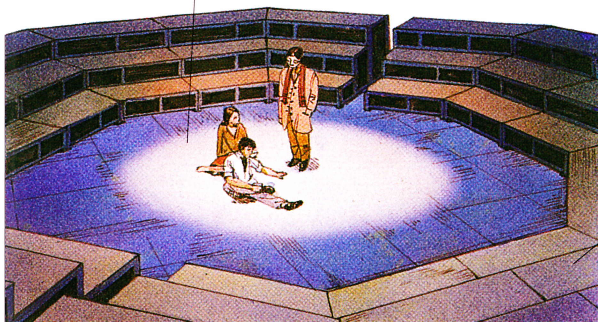
TOȚI ÎN JURUL SCENEI

Un teatru în care publicul stă în jurul zonei de interpretare se numește teatru cu scenă centrală. Acest tip de soluție este des întâlnit în prezent, dar nu este o invenție modernă: ideea era deja folosită în amfiteatrele romane.

TEATRE MODERNE

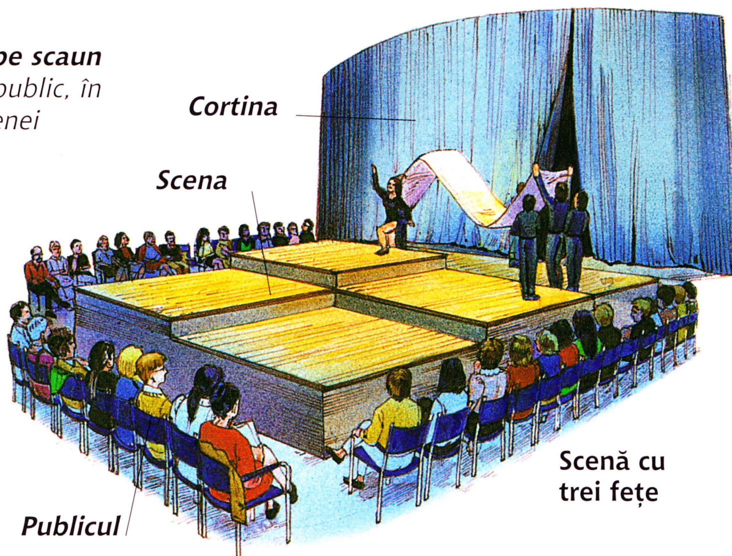
Teatrele construite mai recent au adesea mai multe scene, fapt ce permite reprezentarea mai multor spectacole în acelaşi timp. O clădire care cuprinde mai multe teatre se numeşte complex teatral.

Modernul Royal National Theatre din Londra are trei scene diferite.

Locuri pe scaun *pentru public, în jurul scenei*

Reprezentare într-un teatru cu scenă centrală

CONTACT DIRECT

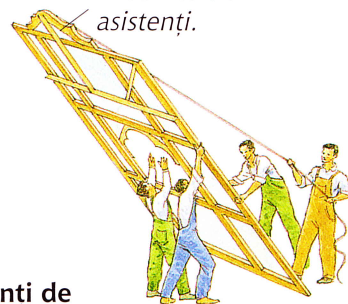
Scenele fără cortină laterală, deschise publicului pe trei laturi, se numesc cu trei fețe. Acest tip de scenă permite un contact mai direct între actori și public.

SCHIMBĂRI DE SCENĂ

Odată cu apariția teatrelor acoperite, a fost posibilă construirea și păstrarea unor decoruri mai elaborate. Scenele erau pictate pe pânze agățate în fundal sau pe cadre de lemn.

Cadrele *decorului sunt ridicate și coborâte de asistenți.*

Asistenți de scenă care schimbă un decor.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ŞTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: pp. 12-13
LOCURI CELEBRE: pp. 36-37

Atracţiile circului

Circul este un spectacol itinerant la care participă clovni, acrobaţi, muzicieni, oameni cu o putere fizică ieşită din comun şi mulţi alţi artişti. Rusia şi China au circuri de stat care dau reprezentaţii în întreaga lume.

Primele circuri adevărate au apărut în Anglia la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Clovnilor şi numerelor periculoase pe cai li s-au adăugat în timp jongleri, acrobaţi, dresori de lei şi numere cu animale fioroase. De obicei, spectacolele au loc în corturi foarte mari. În prezent, unele circuri au eliminat numerele cu animale, considerându-le un act de cruzime.

Ca să fii jongler, trebuie să te antrenezi foarte mult.

Trapeziştii trebuie *să-şi sincronizeze perfect salturile*

Artişti şi spectatori într-un circ tradiţional

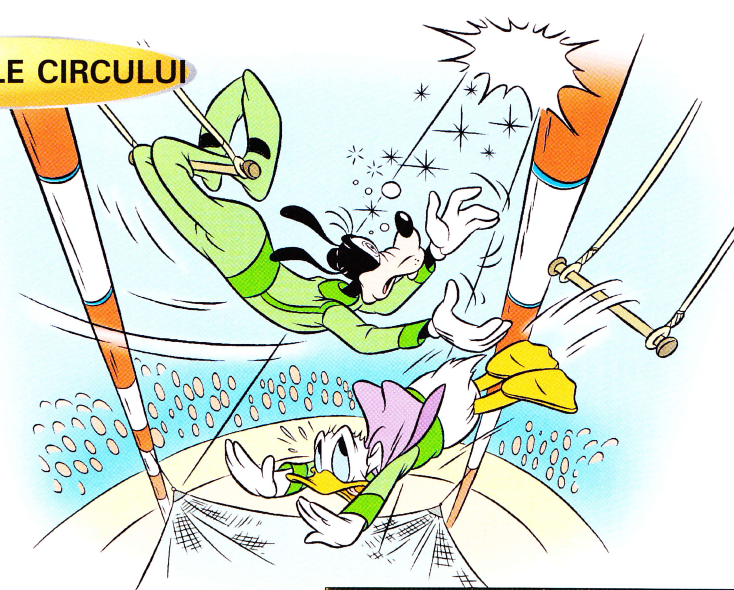
Acrobaţii trebuie *să aibă un echilibru perfect*

În Arenă

Arena pentru circ este echivalentă cu scena pentru teatru: locul unde au loc spectacolele. Diametrul normal al arenei unui circ european este de 13 metri, suficient pentru a permite unui cal să galopeze comod.

Trapez

Trapezist gata să-și *prindă partenera în zbor*

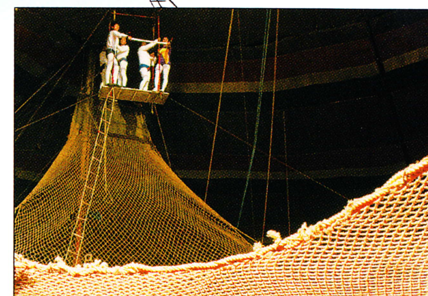

TRAPEZE ZBURĂTOARE

În partea cea mai înaltă a cortului, trapeziștii execută numere periculoase. Își măresc viteza balansându-se pe trapez, apoi se aruncă în zbor spre un alt trapez sau către mâinile unui partener care-i așteaptă pentru a-i prinde.

PLASE DE PROTECȚIE

În timpul numerelor acrobatice, precum cele la trapez, se întinde o uriașă plasă de protecție de-a lungul arenei, pregătită pentru cazurile extreme.

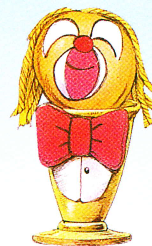
Pentru acrobații periculoase, există o plasă de protecție.

Clovnii fac glume *și cântă la instrumente caraghioase*

Directorul *circului*

MACHIAJUL CLOVNILOR

Clovnii sunt personaje comice ale circului. Cei mai mulţi dintre ei au un machiaj colorat şi puternic şi poartă haine largi, în culori ţipătoare. În Anglia, clovnii „au brevetat" machiajul, fiecare putând să îşi picteze propriul machiaj pe un ou, astfel încât nimeni altcineva să nu poată folosi aceleaşi motive şi culori.

Machiaj de clovn pictat pe ouă

DIRECTORUL CIRCULUI

Într-un circ tradițional, directorul este persoana care supraveghează totul: prezintă fiecare număr și controlează dacă clovnii se comportă bine.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ȘTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: pp. 28-29
SPORTURI: pp. 12-13

Teatrul modern

Între secolele al XVI-lea și al XVII-lea, în Italia s-a afirmat „commedia dell'arte", cu măștile lui Arlecchino, Pulcinella și Pantalone. Venețianul Carlo Goldoni (1707–1793) voia să reprezinte în comediile sale viața de zi cu zi. În Europa secolului al XIX-lea au fost puse în scenă mari drame romantice, iar către 1870 s-a născut un nou tip de reprezentație, interpretată într-un stil care s-a definit „naturalist": scenarii și costume apropiate cât mai mult posibil de realitate.

LUIGI PIRANDELLO

Câștigător al Premiului Nobel în 1934, Pirandello este cel mai important dramaturg italian din secolul al XX-lea. Operele sale reprezintă problema fundamentală a fiecărui om: dificultatea ca fiecare să se arate așa cum este, fără să se ascundă în spatele unor „măști" făcute din prejudecăți și convenții sociale.

În drama „absurdului" *Ultimul joc* de Samuel Beckett, două personaje petrec tot timpul reprezentației în două tomberoane de gunoi.

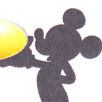
TEATRUL ABSURDULUI

În anii 1950, „teatrul absurdului" voia să atragă atenția asupra realității, punând în scenă situații imprevizibile și dialoguri fără sens. În aceeași perioadă, în Anglia, teatrul „de bucătărie" prezenta actorii desfășurând activități zilnice și casnice.

***Acțiunea este centrată** pe persoane normale*

***Decorul este salonul** unui mic apartament*

Scenă tipică de teatru „de bucătărie"

DATE ULUITOARE

★ **În numai trei ani, din 1904 până în 1907, actorul H. Granville-Baker a reușit să prezinte la Londra 11 noi comedii ale lui George Bernard Shaw (1856–1950) ce aduceau critici dure la adresa societății din acea perioadă.**

Actori care repetă scene și roluri.

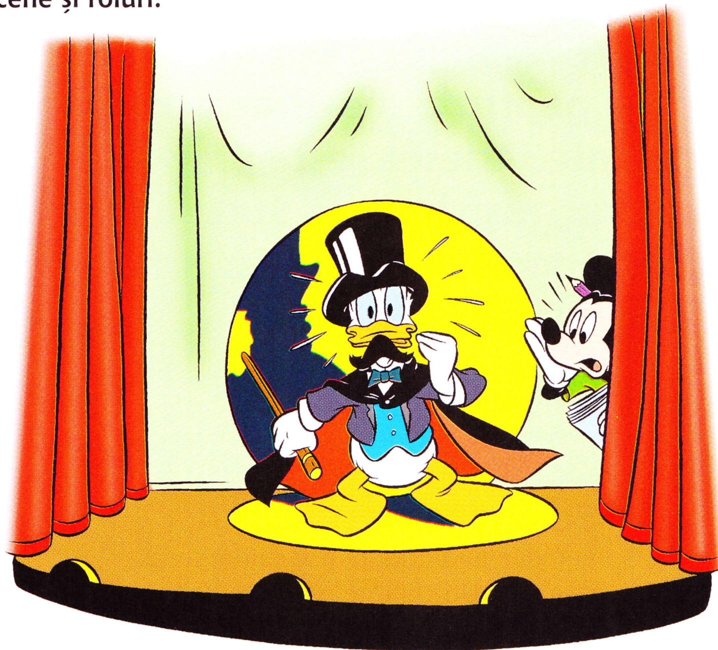

O MEMORIE DE FIER

Înainte de a interpreta în fața publicului, actorii trebuie să învețe rolurile și să le repete. Uneori, mai uită ceea ce ar fi trebuit să spună: o persoană numită „sufleor", care urmărește reprezentația din partea de jos a scenei, le șoptește replicile.

Decorurile sunt *realizate din mobilier normal*

SCENARII PENTRU TELEVIZIUNE

Scenariile pentru televiziune despre viaţa de fiecare zi sunt denumite „soap opera". În mod normal, sunt bazate pe relaţiile de familie sau dintr-un grup de prieteni şi sunt, în principal, sentimentale. Există şi scenarii de televiziune de acţiune, cu scene precum urmăririle cu maşini.

O scenă din *NYPD*, un serial american de televiziune a cărui acțiune are loc în cadrul departamentului de poliție din New York.

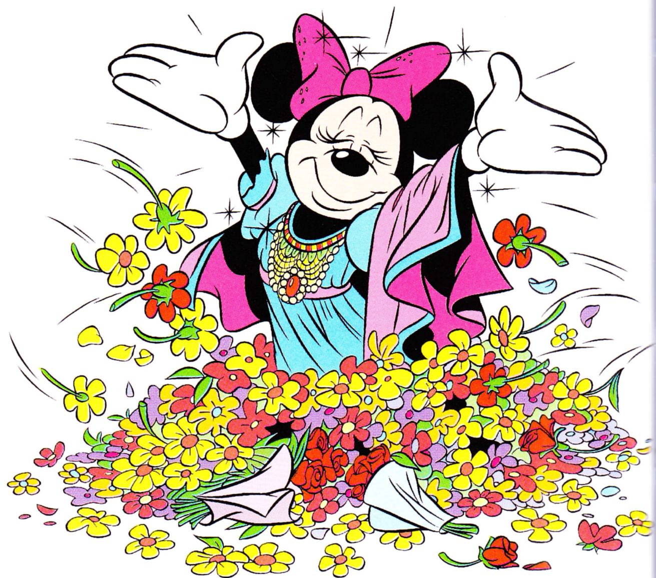

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
COMUNICAȚIILE: p. 12
MARI PERSONALITĂȚI: pp. 22-23

Opere și musicaluri

Opera, născută în Italia la începutul secolului al XVII-lea, este o reprezentație în care cuvintele sunt cântate pe muzica interpretată de orchestră. Personajele principale cântă pentru a povesti publicului istoria și pentru a-și exprima propriile sentimente. Adesea, este prezent și un cor. În musical, răspândit în Statele Unite la începutul secolului al XX-lea, cântecul este alternat cu dans și poezie.

SUNETE JOASE ȘI ACUTE

Femeile au vocea mai ascuțită decât bărbații. Un cântăreț poate fi bas, bariton sau tenor. O cântăreață poate fi contralto, mezzosoprană sau soprană. Basul este vocea cea mai joasă sau „gravă", soprana cea mai înaltă.

***Rolul protagonistului este** interpretat, de obicei, de un tenor*

Duet între un tenor și o soprană

Opera din Paris

TEATRELE DE OPERĂ

Operele sunt reprezentate în teatre speciale, în interiorul cărora muzicienii sunt așezați într-o zonă denumită „fosa orchestrei", așezată în față, sub înălțimea scenei.

ÎN RITM DE STEP

Stepul este adesea folosit în musicaluri. Dansatorii poartă pantofi speciali, cu plăcuţe de metal fixate pe vârfuri şi pe tocuri. Numele dansului derivă din zgomotul ritmic produs de picioare.

Primii pantofi de step erau din lemn. Abia către 1925 au fost introduse plăcuțele din metal.

Un dans tipic pentru musical

WEST SIDE STORY

Cu melodiile lui Leonard Bernstein, musicalul *Poveste din Cartierul de Vest* (1957) a fost un succes uriaș și a devenit film în 1961. Acțiunea se petrece la New York și povestește iubirea nefericită dintre Maria și Tony, o poveste inspirată de clasica piesă „Romeo și Julieta" a lui Shakespeare.

O scenă din musicalul *West Side Story*

MUZICĂ ȘI DANS

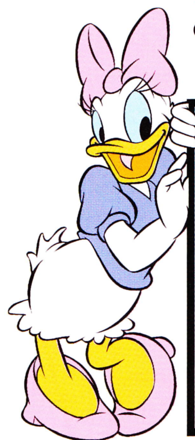
Muzica și dansul din musicaluri sunt mai vesele și mai fredonabile decât cele din opere. Multe dintre musicaluri, precum *Cats și Starlight Express* de Andrew Lloyd Webber, cuprind dansuri particulare. Musicalul poate fi vizionat la teatru sau la cinematograf.

Marile soprane pot *avea un număr de fani egal cu cel al vedetelor rock*

Rolul *protagonistei este interpretat, în general, de o soprană*

Cântăreții poartă *costume potrivite rolurilor pe care le interpretează*

Gesturile solemne *accentuează dramatismul și emoția interpretării*

DATE ULUITOARE

★ **În 1988, în Germania, tenorul Luciano Pavarotti a fost aplaudat de public la sfârșitul unei opere timp de mai mult de o oră.**

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ŞTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: pp. 22-23

Opera din Beijing

Opera din Beijing a luat ființă acum 200 de ani în China, unde este cunoscută sub numele de *jing xi.* Este vorba despre un amestec de muzică instrumentală și vocală, recitare, mimică și acrobație, în care scenografia este alcătuită din puține obiecte, valorificate la maximum: un drapel purtat pe scenă de un singur soldat poate reprezenta, de exemplu, o întreagă armată.

UN REPERTORIU ANTIC

Multe dintre operele de la Beijing se bazează pe episoade istorice sau pe întâmplări romantice din China Antică. Una dintre cele mai populare, *Frumusețea,* povestește istoria reală a răpirii unei prințese care a murit pentru țara ei.

INSTRUMENTE MUZICALE

La începutul și la sfârșitul fiecărui spectacol, precum și atunci când un actor intră sau iese din scenă, se cântă la tamburină sau se bate gongul. Printre alte instrumente folosite, se numără raganelele de lemn și *huch'in*, un fel de vioară cu două corzi.

Decorul fix este *redus la minimum*

Actorii poartă *costume colorate*

Protagonista este *interpretată de un bărbat*

Personaje tradiționale ale operei din Beijing

DATE ULUITOARE

★ **Acum aproximativ 1 800 de ani, războinicii chinezi își pictau chipul cu culori strălucitoare pentru a-i speria pe dușmani. Astfel s-a născut machiajul în teatrul chinezesc.**

MACHIAJUL CA MASCĂ

Machiajul unui personaj ne arată caracterul său. Chipul roșu sugerează loialitate și curaj, cel alb, înșelăciune și șiretenie, cel negru, forță și duritate. Divinitățile au chipul auriu.

Masca unui personaj puternic

Mască aurie a divinității

Mișcările acrobatice *sunt adesea folosite pentru a reprezenta bătălii*

LUPTE ÎNTRE ACROBAȚI

Opera din Beijing cuprinde adesea scene de luptă: actorii fac salturi mortale și rotiri, aruncă armele în aer și le prind în zbor la sunetul gongului și al tamburinelor, în reprezentații surprinzătoare.

Actorii execută acrobații pe scenă.

EXERCIŢII PENTRU VOCE

Actorii de teatru şi cântăreţii trebuie să înveţe să-şi controleze vocea astfel încât să poată fi auziţi de departe. Îşi dedică foarte mult timp exerciţiilor necesare pentru a-şi antrena vocea.

Controlarea vocii este esențială pentru o interpretare bună.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 30-31

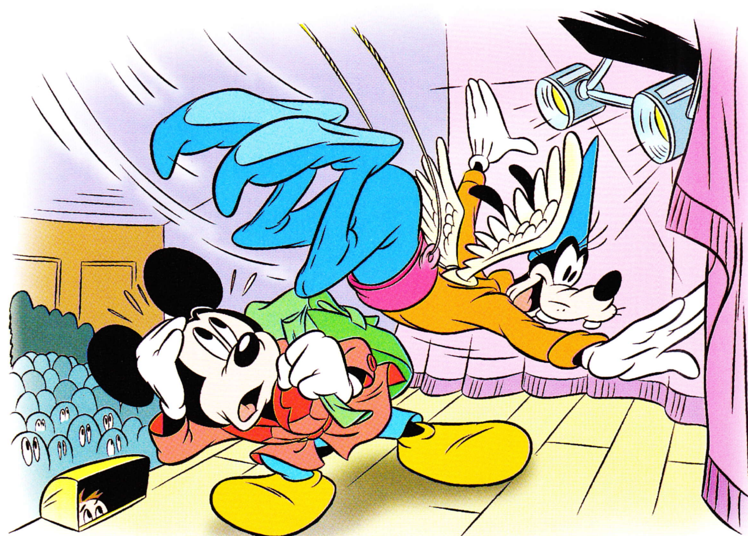

Efecte speciale

Artificiile teatrale, precum apariția unei fantome pe scenă, se numesc „efecte speciale". Sunt create de lumini și echipamente care rămân ascunse publicului.

Și machiajul poate servi la crearea de efecte speciale. Se poate picta cu negru un dinte, astfel încât să pară că lipsește, după cum se poate folosi un material asemănător cauciucului, denumit latex, pentru a modela cicatrice care să pară reale, aplicate pe piele cu adeziv special.

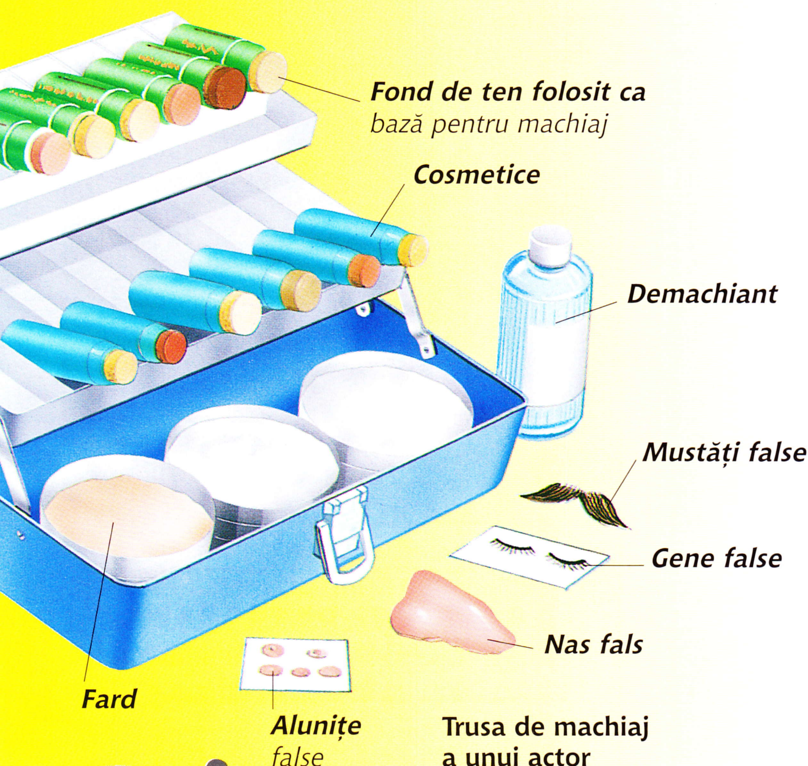

ZBOR PE SCENĂ

Pentru a putea „zbura" în mod magic pe scenă, un actor trebuie să poarte sub costum niște hamuri care sunt prinse cu un cablu metalic de un scriptete situat deasupra scenei. Trăgând cablul, actorul se ridică în aer.

Publicul nu poate vedea hamurile și cablul metalic.

Trusa de machiaj a unui actor

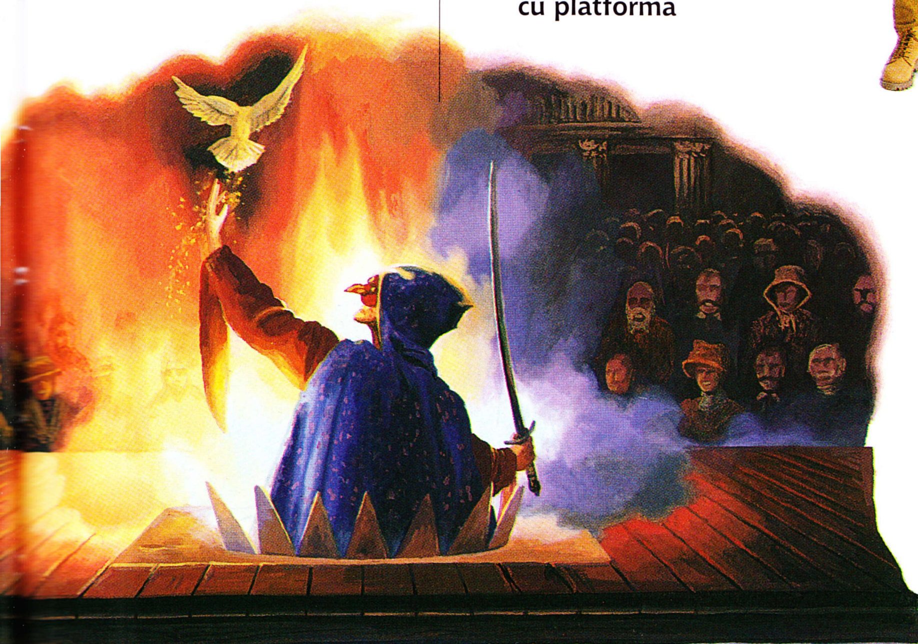
SÂNGE FALS

Sângele fals este ţinut în capsule sau în pungi din plastic subţire, pe care actorul le sparge atunci când se preface că moare sau că a fost rănit.

APARIȚII MAGICE

Platforma este o mică porțiune din scenă, care se poate ridica sau coborî cu ajutorul unui mecanism ascuns sub scenă. Actorii o folosesc pentru a apărea sau dispărea ca prin magie de pe scenă.

Fumul colorat creează *o atmosferă de mister*

Actor ridicat cu platforma

Platforma este manevrată *de un mașinist care stă sub scenă*

Zgomotul de tunet se poate reda prin agitarea unei foi subțiri de metal.

Dacă scuturi o tigaie cu fasole uscată, se produce un zgomot asemănător cu acela al ploii sau al mării.

EFECTE SONORE

În spatele culiselor, mașiniștii creează efecte sonore, precum zgomotul valurilor sau tropăitul cailor în galop, cu mâinile sau folosind benzi înregistrate.

Luminile scenei sunt controlate de un tehnician.

FOLOSIREA LUMINILOR

Teatrele moderne acoperite sunt prevăzute cu reflectoare puternice, suspendate deasupra scenei, controlate de un tehnician care se află deasupra sau în spatele publicului.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

MARILE INVENȚII: **pp. 48-49**
CUM FUNCȚIONEAZĂ?: **p. 10**

Elementele muzicii

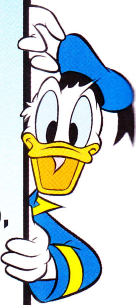
Sunetele sunt vibrații (mișcări imperceptibile) ale aerului, captate mai întâi de urechi, apoi examinate de creier, care identifică sunetul respectiv.

Înălțimea sunetului depinde de cât este de acut (înalt) sau grav (jos). Muzica este constituită din sunete numite note care, grupate într-o secvență, formează o melodie.

Armonia este un sunet plăcut, creat de două sau mai multe note cântate împreună.

DATE ULUITOARE

★ Câinii reușesc să audă sunete foarte înalte, pe care urechile omului nu reușesc să le capteze. Balenele, în schimb, comunică la distanță folosind sunete joase.

SCRIEREA MUZICII

Compozitorii sunt cei care creează muzica. Cei mai mulți scriu propria muzică, astfel încât aceasta să poată fi interpretată de alți muzicieni exact așa cum a fost creată.

Tempoul indică ritmul *bucății muzicale*

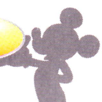
Semnul „mf" indică faptul *că muzica va fi interpretată în stilul moderato forte*

Notele muzicale sunt scrise pe *cinci rânduri, denumite portativ*

Cheia sol *indică faptul că aceste note se execută cu mâna dreaptă*

Cheia fa *semnifică faptul că notele sunt executate cu mâna stângă*

Bucată muzicală pentru pian

Do Re Mi Fa Sol La Si

Fiecare dintre cele șapte note ale scării muzicale occidentale are un nume.

SCĂRI MUZICALE

Scara este o combinație de note, fiecare cu înălțime diferită. În lume se folosesc diferite tipuri de scări: în Occident, ele cuprind în general șapte note, în timp ce în China și Africa doar cinci.

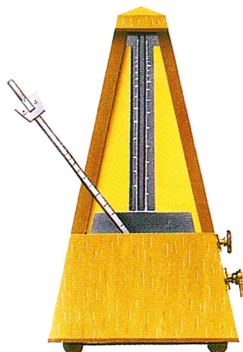
Membrii corului cântă în armonie.

CÂNTEC ÎN ARMONIE

Un cor este format din mai multe persoane care cântă împreună. Cântăreţii sunt adesea împărţiţi în grupuri, fiecare dintre acestea cântând note diferite, care creează armonii plăcute.

RITMUL

Alternanța sunetelor lungi și scurte într-o bucată muzicală se numește ritm. Muzica tradițională africană are ritmuri rapide, date de bătaia mâinilor, a tobelor și de clopoței.

Metronomul produce un ticăit regulat care indică muzicienilor viteza ritmului care trebuie urmată.

Fiecare oră a zilei are *raga* proprie.

RAGA

Scările muzicale indiene sunt formate din note grupate în secvențe denumite *raga*. Fiecare *raga* creează o stare sufletească diferită și trebuie cântată la o anumită oră a zilei.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
COMUNICAȚIILE: pp. 32-33

Instrumente de suflat

Unele instrumente muzicale, denumite „de suflat”, cântă atunci când muzicianul suflă în ele, făcând să vibreze aerul din interiorul tubului și emițând astfel o notă. Variind lungimea coloanei de aer care vibrează în tub, se produc note diferite. Această variație se obține acoperind și descoperind cu degetele găurile din instrument, apăsând taste sau, ca în cazul trombonului, deplasând culisa (partea care se deplasează).

UN BURDUF CU AER

Cimpoiul este format din diferite tuburi legate la un burduf, în care muzicianul suflă până când se umple cu aer. Aerul este apoi scos prin tuburile care vibrează, producând sunetele.

Cântăreț scoțian la cimpoi

Aerul iese *prin tuburi*

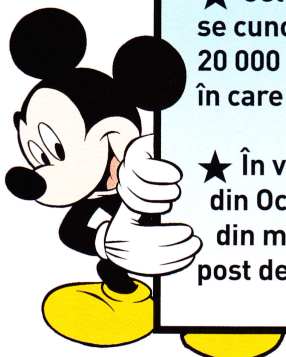
Burduful se umple *cu aer când muzicianul suflă*

Tub cu găuri *care se astupă cu degetul pentru a modifica înălțimea notelor*

Tubele sunt *instrumente grele*

Goarnele sunt *asemănătoare unor trompete mici*

DATE ULUITOARE

★ **Cele mai vechi flaute care se cunosc, datând de peste 20 000 de ani, sunt niște oase în care s-au făcut găuri.**

★ **În vechime, în multe insule din Oceanul Pacific, scoicile din mare erau folosite pe post de trompete.**

MARȘURILE

Într-o fanfară, există diferite tipuri de instrumente de suflat. Unele sunt din metal și se numesc „alămuri”, precum tuba și trompeta; acestea au taste (pistoane) care, atunci când sunt apăsate, scurtează (note acute) sau lungesc (note joase) coloana de aer în tub.

Naiul este alcătuit din tuburi de lungimi diferite.

FLAUTE VECHI

Delicatul nai este folosit în Peru, Bolivia și alte regiuni din America de Sud de mii de ani. Fiecare tub, cu lungime diferită, emite o notă diferită.

Tubul cornului are *formă curbată*

Trompeta este *unul dintre cele mai răspândite instrumente de suflat*

Formație de alămuri

Cântăreț indonezian la flaut de nas

UN FLAUT DE NAS

Unele flaute produc sunete scoțând aerul din nas în loc de a-l scoate pe gură. Flautele de nas sunt răspândite în multe insule din Oceanul Pacific și printre locuitorii pădurii amazoniene.

Supape

Tuba este unul dintre instrumentele cele mai mari și emite note grave

Piculina este foarte mică și emite note înalte

MARI ŞI MICI

Piculina măsoară doar 32 cm, în timp ce tuba ajunge până la 2,28 m înălţime.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ŞTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: **pp. 22-23**

Corzi, percuţii şi claviaturi

DATE ULUITOARE

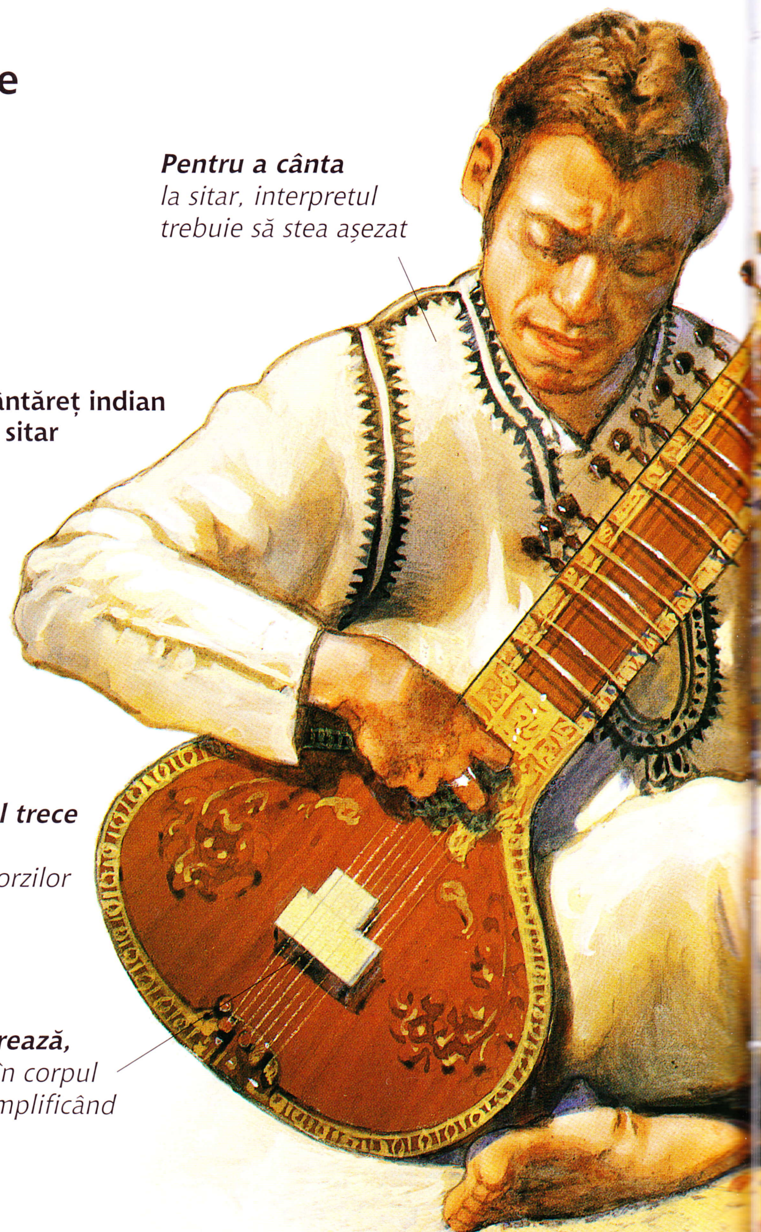
★ În octombrie 1979, patru interpreți japonezi la instrumente cu corzi și-au pus măști și au cântat sub apă. Au reușit să se audă între ei, deoarece sunetul trece prin apă la fel ca și prin aer.

Instrumentele cu corzi emit sunete când corzile sunt făcute să vibreze. Pentru a diferenția notele, muzicianul ține apăsată coarda cu degetele de la o mână, iar cu cealaltă le ciupește sau le atinge cu o baghetă denumită arcuș. Instrumentele lovite, agitate sau frecate poartă numele de „instrumente de percuție". La cele cu claviatură, în schimb, notele sunt produse prin apăsarea a diferite clape.

SITARUL INDIAN

Sitarul este un instrument fundamental în muzica clasică indiană. Atunci când muzicianul ciupește corzile principale, vibrează și un al doilea ansamblu de corzi, care emite un sunet tremurător.

Pentru a cânta *la sitar, interpretul trebuie să stea așezat*

Cântăreț indian la sitar

Când corzile vibrează, *vibrează și aerul în corpul gol al sitarului, amplificând sunetul*

VIOARA

Ca multe alte instrumente cu corzi, la vioară se cântă cu arcușul, o baghetă din lemn cu corzi din păr de cal, întinse între cele două margini.

Vioara se ține *sub bărbie*

Interpretul trece *arcușul pe deasupra corzilor*

Cântăreț la vioară

INSTRUMENTE DE PERCUȚIE

Există sute de instrumente de percuție diferite. La unele, precum xilofonul, se pot cânta chiar melodii, deoarece notele au înălțime precisă, spre deosebire de altele, precum maracas, care nu au o intonație definită.

La bongo se poate cânta cu mâinile.

Pentru a cânta la maracas, acestea trebuie scuturate.

Fiecare clapă a xilofonului emite o notă diferită atunci când este lovită.

Cele șapte corzi *principale sunt din metal*

Suporturi arcuite din *metal, sub care se află corzile secundare*

Apăsând o coardă, partea *care vibrează se scurtează, emițând o notă mai ascuțită*

CUM FUNCŢIONEAZĂ PIANUL

Elementele esenţiale pentru producerea sunetului într-un pian sunt următoarele: corzile metalice lovite de ciocănelul din lemn cu cap de pâslă, căluşul pe care sunt fixate corzile şi care transmite vibraţia corzii către placa de rezonanţă din lemn, cu rolul de a transforma această vibraţie în unde sonore.

CONCERTELE DE PIAN

Pianiștii dau adesea reprezentații în fața publicului, în săli mari de concerte, cântând la un pian „cu coadă", care are corzile întinse orizontal. Pianele verticale sunt mai mici și au corzile întinse vertical în spatele clapelor.

Capacul pianului cu coadă se ridică, pentru ca sunetul să fie mai puternic.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: p. 48
ŞTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: pp. 22-23

Muzica electrică şi electronică

Instrumentele electrice și electronice emit sunete grație electricității. O chitară sau o vioară electrică produce sunetul în mod normal, dar valorifică electricitatea pentru a-l amplifica. O clapă electronică are o memorie computerizată, ce poate reproduce sunetele altui instrument. Claviatura se folosește ca la un pian, dar se poate alege tipul de sunet apăsând un buton.

MUZICA ELECTRICĂ

La chitara electrică, există un microfon care transformă vibrațiile corzilor în semnale electrice. Acestea sunt apoi amplificate de un amplificator și retransformate în sunete de un difuzor.

Muzicienii poartă căști pentru *a se putea concentra numai asupra sunetului instrumentului lor*

Muzicieni într-un studio de înregistrare

Butoanele de pe mixer *reglează volumul fiecărui instrument*

Sunetele instrumentelor *sunt amestecate cu ajutorul unui echipament denumit mixer*

MIXAJUL

Înregistrările muzicale se fac în studiouri speciale. Inginerii de sunet înregistrează de obicei fiecare instrument separat, asigurându-se că sunetele sunt clare și balansate. Apoi le mixează, adică le amestecă împreună pentru a crea un ansamblu care se folosește pentru producerea de CD-uri și casete.

SUNETE ÎN CUTIE

Sampler-ul este un dispozitiv electronic ce înregistrează mici secvenţe de sunete. Acestea sunt transformate în serii de numere şi memorate electronic, astfel încât să poată fi transformate şi controlate de o persoană cu ajutorul unei claviaturi.

Un complex modern cu sampler

SINTETIZATORUL

Sintetizatorul este o claviatură electronică ce poate memora orice sunet și îl poate transforma sau mixa după plac. Poate produce și sunete electronice total noi.

La chitara electrică *se cântă la fel ca și la cea clasică*

Instrumentele electrice *sunt conectate la un amplificator*

Sintetizator electric

Sintetizator electronic

Afișajul prezintă *tipurile de sunete alese*

Baterie electronică

Suprafețe *de percuție*

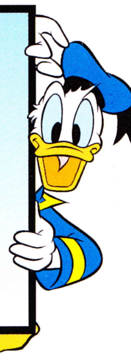
Pedalele de control *pot schimba sunetul produs de chitara electrică*

BATERIA ELECTRONICĂ

Bateriile electronice pot reproduce sunetele produse în mod normal de bateria clasică. Unele dintre ele au și suprafețe de percuție. O mare parte din înregistrările pop folosesc în prezent bateria electronică în locul celei clasice, care ocupă destul de mult loc.

DATE ULUITOARE

★ **Un robot japonez inventat la începutul anilor 1980, WABOT-2, reușește să cânte la clapă mai repede decât un om.**

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

COMUNICAȚIILE: p. 33
CUM FUNCȚIONEAZĂ?: p. 44

Orchestra

O orchestră este un grup de muzicieni care cântă împreună la mai multe instrumente. Orchestra cea mai mare se numește simfonică și cuprinde aproximativ 100 de membri.

Orchestra simfonică, apărută în secolul al XVII-lea, când compozitorii au început să scrie muzică în acest scop, este formată din instrumente cu corzi (arcușuri), de suflat și de percuție. În prezent, orchestra simfonică interpretează orice tip de muzică, de la simfoniile clasice până la muzica pop. În Japonia, există o muzică denumită *gagaku* („muzică elegantă"), apărută în urmă cu peste 1 000 de ani, care era cântată în temple și la curtea împăratului de o orchestră formată din aproximativ 20 de instrumente.

SIMFONIA ŞI CONCERTUL

O simfonie este o muzică scrisă pentru toate instrumentele dintr-o orchestră, formată în general din trei sau patru părţi, denumite mişcări. La concert, în schimb, un singur instrument, de obicei pianul, vioara sau violoncelul, este acompaniat de orchestră.

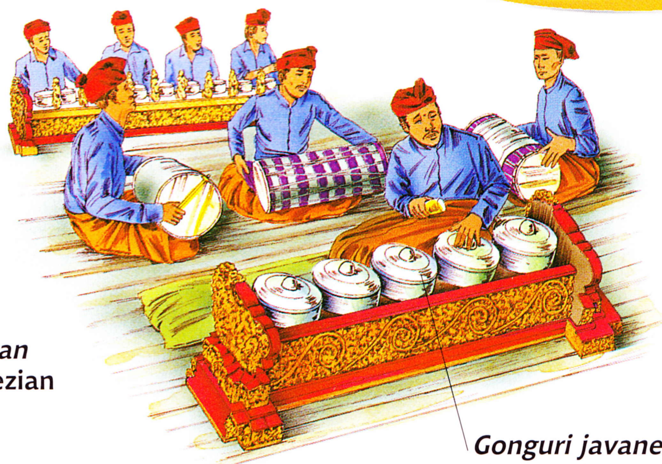

Vanessa Mae, violonistă solistă, în fața orchestrei, în timpul unui concert

ORCHESTRA SIMFONICĂ

Într-o orchestră simfonică, majoritatea instrumentelor cu corzi se grupează în față, iar cele de suflat, mai puternice, alămurile și percuțiile, stau în spate. Secțiunea instrumentelor cu corzi este mai mare decât celelalte, pentru a compensa sunetul lor mai puțin puternic.

ORCHESTRA GAMELAN

Orchestra indoneziană se numește *gamelan*. Este formată din 20 până la 75 de instrumente, printre care gongurile atârnate, xilofoane din lemn și metal, plăci din metal (gonguri javaneze) și tobe.

***Dirijorul stă în picioare pe o** platformă înălțată, pentru a fi văzut de către toți membrii orchestrei*

INTERPRETARE ȘI DIRIJARE

Dirijorul stă în picioare în fața orchestrei și, folosind o baghetă, impune când și cât de puternic sau de rapid să fie sunetul.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: pp. 48-49
ȘTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: p. 25

Jazz, swing şi blues

În primii ani ai secolului al XX-lea, în America de Nord s-a dezvoltat un nou tip de muzică, un amestec de ritmuri africane şi europene, denumit jazz, care s-a răspândit curând în întreaga lume. Interpreţii de jazz încep adesea cu o melodie cunoscută şi continuă improvizând, cu variaţiuni pe aceeaşi temă. Jazzul a fost influenţat de tonalităţile lente şi triste ale bluesului, născut la sfârşitul secolului al XIX-lea. Swingul este un stil de jazz apărut în jurul anilor 1930.

Toate instrumentele *pot interpreta solouri pline de virtuozitate*

Corzile contrabasului *pot fi ciupite cu degetele sau atinse cu arcuşul*

CÂNTÂND BLUES

Primele înregistrări ale unor cântece blues, în care interpreta era acompaniată de un pian sau de o mică orchestră, datează din anii 1920. Una dintre cele mai mari cântăreţe de blues a fost Bessie Smith, care, având o viaţă grea, şi-a exprimat sentimentele prin muzică.

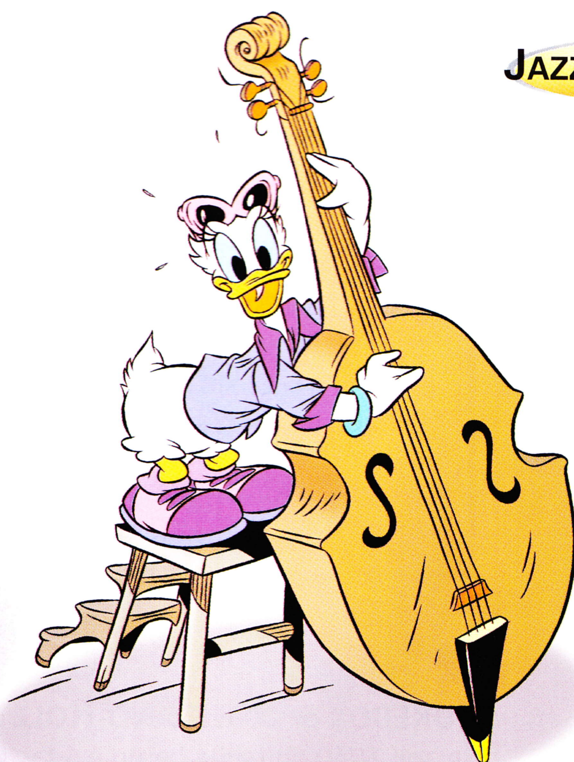

Americanca Bessie Smith a fost o cântăreaţă celebră de blues.

TRUPĂ DE JAZZ

Cea mai mare parte a muzicii jazz cântate la început a fost creată de populaţia de culoare din America. Primele trupe de jazz erau alcătuite din chitară, tobe, contrabas, vioară, trompetă, trombon şi clarinet, iar mai târziu s-au adăugat banjoul şi saxofonul.

Trupele de swing conțin tromboane și saxofoane.

SWING

În anii 1930 și 1940, mari orchestre de jazz au început să cânte într-un stil nou, denumit swing. Multora le plăcea să danseze în ritmul vioi al acestei muzici.

DATE ULUITOARE

★ **Pentru a cânta, unii muzicieni de jazz folosesc o axă de metal cu părți în relief care se utiliza în mod normal pentru frecarea rufelor, pentru a le spăla. Muzicienii frecau un degetar de metal pe părțile în relief și emiteau sunete.**

***Trombonul are** un rol important în trupa de jazz tradițională*

***În mod normal,** muzicienii de jazz nu au nevoie de muzică scrisă*

Muzicieni de jazz care cântă împreună.

MUZICA SAMBA

Ritmurile braziliene vioaie, denumite samba, au influenţat muzica din lumea întreagă, inclusiv jazzul american. Muzica şi dansul samba, vesele şi rapide, constituie una dintre atracţiile faimosului Carnaval de la Rio.

Starul brazilian de cinema Carmen Miranda a înregistrat multe cântece samba.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
POPOARELE LUMII: pp. 44-45

Muzica pop

În anii 1950, în America de Nord, s-a născut un nou tip de muzică, denumită rock-and-roll; dezlănțuit și cu un ritm bun de dans, a avut mare priză la adolescenți. Acest stil amesteca diferite genuri muzicale și folosea în mod normal chitara electrică și tobele. Din anii 1950, s-au dezvoltat stiluri noi, care au intrat sub „umbrela" numelui de muzică pop.

DATE ULUITOARE

★ **Pop-starul american Michael Jackson a vândut peste 47 de milioane de exemplare ale albumului *Thriller*.**

JUKEBOX ȘI ROCK-AND-ROLL

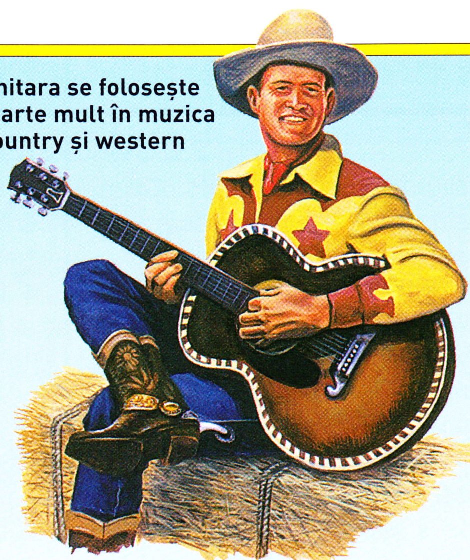
În anii 1950, în multe baruri exista o mașină denumită *jukebox*, care a făcut rock-and-rollul popular. Clienții introduceau o monedă în fanta specială și alegeau cântecul pe care doreau să-l asculte.

Cele mai multe **jukebox*-uri*** *ofereau o varietate largă de înregistrări*

Rock-and-rollul este un dans dezlănțuit

Chitara se folosește foarte mult în muzica country și western

COUNTRY ŞI WESTERN

Muzica country şi western s-a născut în Statele Unite, în partea de sud, ca fuziune între cântecele folk şi cântecele cowboy-ilor. Este populară şi în prezent şi se cântă de obicei cu banjo, viori şi chitări.

MUZICA DE PROTEST

Muzica punk s-a născut în Anglia în anii 1970. Era cântată urlat, iar textele cântecelor, agresive și supărate, au generat adesea scandaluri. Artiștii punk și fanii lor purtau adesea haine rupte și-și colorau părul în culori țipătoare.

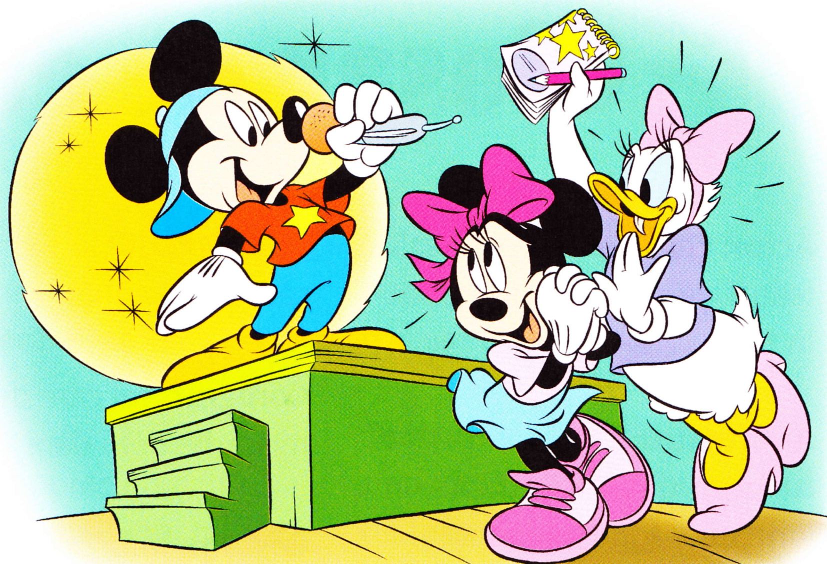
Cântăreții punk urlau versurile cântecelor.

CÂNTĂREȚI IMPROVIZAȚI

Mașinile de karaoke cântă piesele fără vocea interpreților, astfel încât să se poată interpreta peste înregistrare. Inventate de japonezi în anii 1980, s-au răspândit în scurt timp în întreaga lume.

La karaoke, cuvintele pieselor sunt urmărite pe un ecran.

MUZICA LIVE

Majoritatea grupurilor cântă atât în fața fanilor, cât și în studioul de înregistrare. Grupurile cele mai faimoase susțin turnee în lume, organizând concerte spectaculoase la care asistă mii de persoane.

Concert pop

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
CĂLĂTORI ȘI EXPLORATORI: p. 43

Glosar de cuvinte-cheie

Actor: cel care interpretează la teatru, pentru televiziune sau în filme.

Amfiteatru: clădire circulară cu locuri dispuse în trepte, în jurul unei zone denumite scenă. Amfiteatrele au fost construite de romani și folosite ca locuri de divertisment.

Amplificator: dispozitiv care amplifică semnalele electrice pentru a face sunetele mai puternice.

Armonie: grup de note cântate împreună pentru a produce un sunet plăcut.

Clapă: bară sau tijă din metal la un instrument muzical, care se apasă cu degetele pentru a emite o notă.

Claviatură: totalitatea clapelor unui pian sau ale unui sintetizator.

Concert: muzică scrisă pentru un singur instrument însoțit de orchestră.

Cor: grup de persoane care cântă împreună.

Coregraf: cel care definește mișcările unui dans.

Costum: îmbrăcăminte purtată de un actor pe scenă.

Dans popular: dans tradițional dintr-o anumită țară, adesea legat de sărbătorile speciale.
De obicei, are o scenă înălțată și rânduri de scaune pentru spectatori.

Decor: fundal care indică unde se desfășoară scena.

Dramaturg: scriitor de piese de teatru.

Dramă: operă interpretată la teatru, la radio sau la televizor.

Festival: manifestație ce durează una sau mai multe zile, în care se sărbătorește un anumit eveniment sau o perioadă a anului cu anumite ceremonii, dansuri și bucate tradiționale.

Gesturi: totalitatea mișcărilor mâinilor, ale capului și ale altor părți ale corpului, care comunică un mesaj sau o emoție.

Înălțime: caracter distinctiv al sunetului, care arată cât este de ascuțit sau de jos, depinzând de frecvența vibrațiilor.

Melodie: secvență de note cântate pentru a se crea o melodie sau un cântec.

Metronom: instrument cu mecanism de ceas care, prin mișcarea unui ac ce oscilează cu viteze diferite, indică timpul de bază al unei compoziții. Ajută muzicienii să cânte.

Microfon: dispozitiv care transformă sunetele în semnale electrice.

Musical: spectacol de teatru sau cinematografie cu muzică, cântece și dansuri.

Notă: simbol grafic ce indică un sunet muzical.

Orchestră: grup de muzicieni care cântă împreună la mai multe instrumente, de obicei coordonat de un dirijor.

Păpușar: cel care manevrează păpușile, făcându-le să se miște în mod realist.

Percuție: instrumente care cântă atunci când sunt lovite, frecate sau agitate.

Personaje: persoane reprezentate într-un film sau într-o operă teatrală.

Poză: poziție pe care o ia un actor sau un balerin cu propriul corp.

Procesiune: șir de persoane sau de care decorate care înaintează ușor în timpul unei ceremonii.

Refren: parte dintr-un cântec repetat la începutul și la sfârșitul fiecărei strofe.

Repetiție: antrenament pentru ceva, precum dansul sau interpretarea unui rol, ce se va executa apoi pe scenă în fața publicului.

Ritm: succesiunea de sunete lungi și scurte într-o bucată muzicală sau într-o secvență de percuție.

Scena: zona teatrului pe care se prezintă actorii, dansatorii sau muzicienii.

Scenă: diviziune sau parte a unei opere teatrale sau a unui film.

Simfonie: compoziție muzicală scrisă pentru orchestră, împărțită în mai mulți timpi (de obicei patru).

Sintetizator: instrument muzical electronic ce poate reproduce o mare gamă de sunete diferite.

Solo: dans, interpretare sau bucată muzicală executată de o singură persoană.

Teatru: clădire închisă, proiectată pentru reprezentații de teatru, de balet sau concerte.

Vibrație: mișcare rapidă înainte și înapoi a unui corp (coardă, membrană).

